

Slovensko slovstvo.

* *Mož-beseda*. Izviren igrokaz v 5 djanjih. Spisal Mirko Sotlan.

To je naslov gledališki igri, ki je prišla ravnokar z Mohorjeve tiskarne v Celovcu na svitlo in se dobiva pri založniku, bukvarju J. Lercherju v Ljubljani po 40 kr. — Radovedni smo vzeli ta novi brst izvirne domače dramatične Vile v roke. Al žalibog! da nas ni razveselil. Predmet „igre“ ni nikakor dramatičen, za šaloigro premalo dovtipen, za resno pa premalo resen. Dá se povedati vsa dogodba v par kratkih stavkih, pisatelj se je tedaj moral silno mučiti, da jo je razpel na 5 dolzih aktov. Dogodba je ta-le: Polk Štajarskih vojakov maršira proti Ljubljani, nek vojak pa bi rad šel za par ur domú pogledat stariše in ljubico, ker nima daleč od ceste. Stotnik mu to dovoli proti temu, da koj drugo jutro pride v Ljubljano. Vojak se v to zaveže z besedo. Čitatelj pričakuje kakih zaprek, po katerih utegne stotnik v zadrege priti, kakih komičnih ali resnih spletek, ki mikajo poslušalca, al vsega tega ni nič, izvzemši prošnjo ljubice in njenega očeta, da bi pri njih ostal. Reč vsa se priprosto reši; dramatičnega momenta ni ne enega v celi igri. Boljši, kakor predmet in izpeljava je pa jezik, dasiravno za namen, za katerega se take stvarce pišejo, namreč za predstavo na gledališkem odru, ne odobrujemo vezane besede. Sicer pa v eno mer jambe ušesu težko denejo. Ni vsak dober pisatelj tudi dober dramaturg, niti ne vsak predmet shoden za dramiziranje.

* *Nesreča čez nesrečo ali mrtvaška glava*. Knjižica trpečim in nesrečnim ljudem v tolažbo. Po nemškem izvirniku poslovenil Lj. T. v Ljubljani. Natisnila in prodajata Klein in Kovač (Eger) 1876. Cena 25 kr. — Povest, ki je predmet tej knjižici, je mikavna in izpolnuje to, kar jej je pisatelj na čelo napisal, da je tolažilo nesrečnim. Jezik je čeden. Naj bi tedaj med prostim našim ljudstvom mnogo kupcev našla!

Ozir po domovini.

Popotne črtice.

Spisal političen sitnež.

(Dalje.)

V Žužemberk dospem malo pred deveto uro. Bila je nedelja. Ker sem bil prejšnji dan stradal, mi kruli želodec, toraj stopim v gostilnico in si dam napraviti malo zajutрка. Potem si površno ogledam trg in tudi razpadajoči grad, zopet Auerspergov. Zdajci gori na griču zapojó zvonovi in vabijo verne k maši. Ker se tudi jaz med kristjane štejem, lezem počasi z drugimi vernimi proti cerkvi — počasi, ker mi je solace gnalo pot iz kože. Potoma oddam pisma na pošti, ki je v tako skromnem poslopji, da bi človek mislil, da se tu hranuje krompir, repa in zelje, ne pa da je tu pošta tako ponosnega trga, kakor hoče biti Žužemberk.

Ko dospem do cerkve z drugo množico vred, vdru-gič zapojó zvonovi, lepo vbrani (veliki močan C) Ne-hoté se mi vsili želja, naj bi Žužemberčani poslušali bolj te vbrane glasove, kakor nevbrano liberalno rjo-venje in ušesa trgajoče nemčurske glasove. Bilo bi to zá-nje in za druge bolje.

V sedanjem času sicer ni navada (zlasti pri tako zvanih „omikanih“ ne) hvaliti se s tem, da je kdo bil pri maši, ampak bolj pogosto naletiš na nasprotno bahanje. Jaz pa tu naravnost in s ponosom rečem, da me je duhovno opravilo na duši ravno tako okrepčalo, kakor (če je primera dovoljena) prej zaželeni zajutrek

na telesu. Pridiga gospoda v cerkvi bila je jedrnata. Mladi gospod duhovnik imel je krepko in gladko besedo in v govoru prepričevalno, ognjeno moč, ki mehča tr-dovratna srca in drami spavajočo vest. *Leon Lotnik menda*

Po maši me je gnalo srce, govoriti s tem izvrstnim duhovnikom, predno potujem dalje. Po njegovi prijaznosti našel sem tudi v neznanem mi Žužemberku znance in prijazne ljudi, potem pa sem se, vtretjič pre-stopivši svoj program, kateri mi je veleval le peš ho-diti, peljal do Toplic. Tega prestopa programa svo-jega pa nisom obžaloval, prvič zato ne, ker je pot preko Krke jako dolgočasna, drugič pa, ker bi peš morda ne bil več prišel do noči do Toplic, in tretjič ker je bila nedelja in na poti mnogo vinjenih ljudi, ki popotnika nikjer pri miru ne pusté.

V Toplicah, dasiravno v popolnoma neznanem mi kraju, naletim zopet na znance. Bili so to zadnji gostje iz Ljubljane, nekaj pa je bilo drugih, ki so me tudi poznali. Po tem sem spoznal, da „incognito“ potovati tudi meni ni mogoče po slovenskih deželah, kar sem pozneje še mnogokrat skusil. Večer nam je tedaj v pri-jetnem nepolitičnem pogovoru naglo pretekel in ko bije ura enajst (veliki zvon visok D), se podam k počitku na pošto, kjer sem se bil vtaboril. Tudi tu ni bilo pre-nočevanje drago in postrežba dobra. Toplicam manjka le železnice, ki bi ljudi složno vozila v jako zdravilno vodo, pa kaj, ker je prepir, kje naj gré želez-nica, podrl kratko železno cesto in Dolencem pustil — dolgočasno!

Drugi dan odrinem zarano naprej po programu svojem, namreč peš proti Semiču. Kmalu dospem do Poljanice (Pöllandl), ozke doline. Že potoma se mi je zdelo, kakor da bi ženske na polji ob cesti, v do-mače rujavo platno oblečene, kočevski govorile. Ve-del sem sicer, da so v Poljanski dolini naselniki Ko-čevskim enaki, a vendar sem si mislil, da meja ni tako strogo prerezana, da bi ljudje slovenski ne umeli. Pre-pričal pa sem se, da možki pač razumejo dobro slo-venski, a slabo in neradi govore, ženske pa le težko razumejo in nikakor ne govore „kranjski“. Ta prika-zen izvira iz tega, da možki hodijo, prav kakor pravi Hočevvarji, po svetu in se naučé različnih jezikov, tedaj tudi slovenskega, žene pa ostajajo domá in obdelujejo polje ter oskrbujejo dom in tako ne pridejo dosti v dotiko s „Kranjci“.

Poten in žejen stopim v gostilnico na Poljanici. Tu zagledam krog mize več ljudi, menda posestnikov iz istega kraja. V kotu za mizo sedi nek človek, učitelj ali kaj tacega (ker nisem hotel tako siten biti, da bi bil prašal, kdo je) in bere nazočim iz nemškega časnika. Jaz se vsedem po tihem pozdravu k stranski mizi in poslušam berilo. Zdi se mi zelo „turško“. Ra-doveden vprem svoje oči v list, katerega ima bralec v rokah, in vidim „Gemeinde-Zeitung“. — Naglo izpijem svoj četrť litra in grem. Po poti pa mi pride misel: kaj ko bi pri nas učitelji in drugi, ki znajo brati, zbi-rali po gostilnicah ali drugih krajih ljudi in jim brali slovenske časnike! Ali ne bi dobili toliko in tako marljivih poslušalcev, kakor tu, kjer se ljudje celó po prihodu čisto neznanega človeka niso dali motiti, da ne bi bili poslušali bralca? Mogoče, da se tudi pri „Kranjcih“ kje tako godí, al jaz na svojem potovanji tega nisem nikjer zapazil, ker so po gostilnicah povsod le pili, razgrajali ali se prepirali.

To premišljevanje me je tako prevzelo, da sem skoro pozabil na pot pod nogami. Je pa tudi dolgo-časna ta pot, vedno ob potoku, ob katerem stoji mnogo mlinov. Na bregu ob levi se razprostirajo vinogradi in sredi njih hiše, tako, da je vsa ta dolina na dolgo raz-tegnjena vas, pod katero pelje cesta vedno polagoma